

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Constituțională a Republicii Albania*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

Articolul 125 din Constituția Republicii Albania, precum și articolul 7 din Legea no.8577 din data de 10.02.2000 "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania" prevăd că membrii Curții Constituționale sunt numiți de către Președintele Republicii, cu acordul Adunării.

În conformitate cu articolul 128 din Constituția Republicii Albania, precum și cu articolul 10 din Legea nr.8577 din 10.02.2000 "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania," ulterior numirii sale, judecătorul Curții Constituționale poate fi revocat de către Adunare cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor acesteia, pentru încălcarea Constituției, comiterea unei infracțiuni, din motive de incapacitate mentală sau fizică, sau ca urmare a unor acte ori a unei conduite care discreditează grav integritatea judiciară și reputația. Decizia Adunării este verificată de Curtea Constituțională care, atunci când stabilește existența unuia dintre aceste motive, pronunță revocarea din funcția de membru al Curții Constituționale. Procedura de examinare desfășurată de Adunare în vederea revocării judecătorului Curții Constituționale, pentru unul din motivele menționate anterior, este inițiată pe baza cererii motivate înaintată de cel puțin jumătate din numărul total al membrilor Adunării.

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară – în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Potrivit Articolelor 3 și 6 din Legea nr.8577 din 10.02.2000, "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania", Curtea Constituțională se bucură de deplină autonomie financiară. Ea își întocmește și administrează propriul buget care, ca parte a bugetului de stat, este înaintat Adunării Republicii Albania spre aprobare.

- 3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?**

Legea nr.8577 din 10.02.2000 "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania" a fost aprobată după consultarea reprezentanților Curții Constituționale. De obicei, Parlamentul, înainte de aprobarea unei anumite legi, consultă subiecții interesați.

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

În multe din deciziile sale, Curtea Constituțională a Republicii Albania s-a exprimat în sensul că Regulamentul Parlamentului este un act care stabilește procedura derulării activității Adunării, organizarea internă, relațiile dintre Adunare și organismele sale interne, relațiile cu celelalte organe constituționale etc. Multe dintre dispozițiile acestui regulament au același conținut ca și prevederile constituționale, în timp ce altele sunt norme de aplicare ale normelor constituționale, care definesc regulile de implementare a normelor constituționale. Astfel, regulamentul poate fi obiect al controlului de constituționalitate numai în cazurile în care dispozițiile sale de nivel constituțional contravin Constituției (a se vedea Decizia nr. 29/2009).

Chiar și în decizia sa nr.33/2010, Curtea Constituțională a subliniat faptul că Regulamentul Parlamentului poate fi obiectul controlului de constituționalitate numai în cazurile în care au fost afectate prevederile sale de nivel constituțional. În toate celelalte situații, Regulamentul Parlamentului nu poate fi obiect al unui astfel de control de constituționalitate.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Există două forme cunoscute ale controlului de constituționalitate: controlul preliminar/preventiv sau *a priori*, și controlul represiv sau *a posteriori*. Natura lui îl caracterizează ca fiind *abstract* sau *concret*. Controlul preventiv este exercitat asupra actelor înainte de intrarea lor în vigoare. Acesta se distinge de examenul preliminar al cererilor adresate Curții Constituționale. Curtea Constituțională exercită un control preventiv atunci când decide cu privire la compatibilitatea acordurilor internaționale cu Constituția, înaintea ratificării acestora de către Adunare, precum și asupra constituționalității problemelor ce se supun referendumului.

Controlul *ulterior* este exercitat asupra actelor aflate în vigoare și care au produs efecte juridice. Acest tip de control include toate categoriile de norme aparținând ordinii juridice interne: legi, reguli de procedură parlamentară, decrete, alte acte cu putere de lege, și acte normative ale organelor administrației publice centrale și locale. Acest tip de control poate fi *abstract* sau *concret*. Controlul abstract se referă la legi, acte normative ale organelor administrației publice centrale și locale, precum și alte acte cu putere de lege. În aceste cazuri, deciziile Curții Constituționale produc efecte *erga omnes*. Controlul concret este inițiat de instanțele de drept comun atunci când, în cursul examinării unei cauze, judecătorul are îndoieli cu privire la constituționalitatea normelor care trebuie aplicate. În acest caz, judecătorul suspendă procedura și sesizează Curtea Constituțională în chestiunea de constituționalitate a respectivei

norme. Acest tip de control este considerat ca fiind concret, deoarece este în directă legătură cu cauza ce se judecă de către instanța ordinară.

- 6. a) Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.**

Legislația Albaniei nu a stabilit un termen în vederea modificării unei anumite legi sau a unui act declarat neconstituțional printr-o decizie a Curții Constituționale. Articolul 87 din Regulamentul Parlamentului prevede că deciziile Curții Constituționale sunt examinate de către Consiliul Legislativ imediat după publicarea lor în Monitorul Oficial. În conformitate cu normele stabilite, Consiliul analizează și discută efectele deciziei Curții Constituționale asupra legislației. În cazul în care Consiliul decide că este necesară o inițiativă legislativă în scopul modificării legislației sau pentru completarea lacunelor legislative, acesta prezintă Consiliului de Miniștri recomandările necesare sau le preia ca inițiativă legislativă. Avizul acestui Consiliu poate fi trimis Curții Constituționale, Consiliului de Miniștri și Președintelui Republicii.

- 6. b) Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.**

În conformitate cu articolul 132 din Constituție, deciziile Curții Constituționale sunt definitive și general obligatorii. Ele nu pot fi atacate, așadar sunt definitive. În urma votului, decizia Curții Constituționale e considerată a fi adoptată și nu mai poate fi schimbată (articolul 75 din CCL). Faptul că deciziile nu pot fi rediscutate sau contestate derivă din caracterul lor definitiv și obligatoriu.

- 7. Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?**

Nu, nu există.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?

Conflicte juridice de natură constituțională pot apărea între:

- a) organele puterii de stat (în plan orizontal sau vertical) - conflict de competență;
- b) organe care aparțin unor jurisdicții judiciare diferite - conflict de jurisdicție;
- c) organe aparținând aceleași puteri, de exemplu, între două ministere - conflict de competență.

2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.

Doar două tipuri de conflict de competență intră sub jurisdicția constituțională:

- a) conflictele care apar în domeniul de aplicare al separației puterilor în plan orizontal (legislativă, executivă și judecătorească), fiind dictate de principiul separației și al echilibrului puterilor;
- b) conflictele de competență în plan vertical (putere centrală - putere locală).

Condiția indispensabilă este ca acel conflict să fie direct legat de exercițiul activității acestor puteri. Un conflict de competență intră sub jurisdicția constituțională atunci când apare între organe aparținând unor puteri diferite și fiecare dintre acestea are nevoie, independent de celălalt, să își exercite atribuțiile prin emiterea de acte.

3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?

Jurisprudența constituțională albaneză a stabilit că un astfel de conflict de competență poate apărea între:

- a) oricare dintre organele constituționale;
- b) organele sau subiecții care aparțin în mod clar unei anumite puteri, ca de exemplu, *procuratura*, pe de o parte, și *parlamentul*, pe de altă parte;
- c) un organ constituțional, pe de o parte, și o componentă a acestuia, pe de altă parte, ca de exemplu *cel puțin 1/4 din numărul deputaților și parlament* (a se vedea decizia nr.20/2007 a Curții Constituționale a Republicii Albania).

- 4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.**

Curtea Constituțională cercetează astfel de conflicte atunci când părțile implicate și-au atribuit competența de a decide asupra unei chestiuni concrete și, în funcție de cazul în speță, au emis acte pentru reglementarea acesteia, sau atunci când subiecții în cauză și-au atribuit competența de a decide asupra unor cazuri specifice. Orice act cu caracter de lege sau inferior legii, precum și acțiunea sau inacțiunea organelor puterii centrale sau locale care a dat naștere unui conflict de competențe între ele constituie temei pentru inițierea procedurii de examinare în aceste cazuri.

Atunci când soluționarea conflictului de competențe se referă la acte emise de organele în conflict, Curtea Constituțională examinează și constituționalitatea sau legalitatea unor astfel de acte, în scopul soluționării conflictului.

În decizia sa nr.20 din data de 04.05.2007, Curtea Constituțională, având în vedere dreptul minorității parlamentare (1/4 din deputați) de a înființa o comisie de anchetă în calitate de "autoritate constituțională," a constatat că decizia Parlamentului privind refuzul înființării unei astfel de comisii a dat naștere unui conflict de competențe. Prin urmare, ea a decis să rezolve conflictul de competențe apărut între 1/4 din numărul deputaților, pe de o parte, și parlament, pe de altă parte, dispunând anularea din motive de neconstituționalitate a actului care a generat conflictul - *hotărârea parlamentului*.

În decizia nr.22 din data de 05.05.2010, Curtea Constituțională a constatat că modul în care a fost formulat obiectul anchetei parlamentare în hotărârea Adunării privind înființarea unei comisii de anchetă, ancheta efectuată de către respectiva comisie, precum și stabilirea nelegalității deciziilor KRRT de către această comisie au dat naștere unui conflict de competențe, producând astfel un blocaj în exercitarea competențelor reclamantei, Municipality Tirana. Astfel, Curtea a decis să rezolve conflictul de competențe dintre această autoritate și Adunarea Republicii Albania anulând deciziile Adunării Republicii Albania "cu privire la înființarea Comisiei de Ancheta" și "cu privire la aprobarea raportului și concluziilor comisiei de anchetă."

- 5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?**

Legea Curții Constituționale a stabilit că sesizarea Curții Constituționale în vederea soluționării unor conflicte de acest tip poate fi efectuată de părțile aflate în conflict sau de părțile direct afectate de un asemenea conflict. Jurisprudența constituțională a stabilit că orice autoritate locală are dreptul de a face o sesizare atunci când consideră

că se confruntă cu un astfel de conflict de competențe, care poate rezulta dintr-o lege sau dintr-o activitate concretă. Hotărâtor este ca domeniul de competențe al organelor sau părților implicate în conflict să fie definit de norma constituțională.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

Cererea de examinare a acestor conflicte trebuie depusă în termen de 6 luni de la momentul apariției conflictului. Cererea se adresează Curții Constituționale de către subiecții aflați în conflict sau de subiecții direct afectați de conflict. Orice act cu caracter de lege sau inferior legii, precum și acțiunea sau inacțiunea organelor puterii centrale sau locale, care a dat naștere unui conflict de competențe, constituie temei pentru inițierea procedurii de examinare în astfel de cazuri.

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Curtea Constituțională stabilește care organ al puterii are autoritatea de a decide cu privire la cazul concret care a dat naștere conflictului. În cazurile în care soluționarea conflictului de competențe se referă la acte cu caracter legislativ sau inferior legii, emise de organele care sunt părți în conflict, Curtea Constituțională - în scopul soluționării unui atare conflict, va examina și constituționalitatea sau legalitatea actelor respective. Astfel, judecata Curții Constituționale se concentrează pe soluționarea conflictelor de competență în ceea ce privește funcțiile la nivel constituțional, precum și în ceea ce privește identificarea și eliminarea cauzei determinante care a dat naștere conflictului - norma neconstituțională.

Dincolo de exemplele mai sus-menționate, Curtea Constituțională, în decizia nr.29 din data de 21.12.2006, a statuat că a existat un conflict de competențe între autoritățile centrale și cele locale, deoarece legea a generat un fel de dualism în privința competențelor acestora în domeniul planificării urbane și al controlului asupra teritoriului. Astfel, din examinarea situației juridice care a condus la respectiva situație conflictuală, a rezultat că principala cauză care a dat naștere conflictului de competențe dintre administrația centrală și cea locală au fost prevederile legale cuprinse în normele de implementare. Sarcina Curții Constituționale a fost de a rezolva conflictul, stabilind și eliminând principala cauză care i-a dat naștere (abrogarea legii declarată neconstituțională) și de a stabili autoritatea statului competentă pentru a rezolva problemele respective.

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

În conformitate cu articolul 72/7 din Legea nr. 8577 din 10.02.2000, "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania", decizia Curții Constituționale este definitivă și general obligatorie.

Articolul 81 din Legea nr. 8577 din 10.02.2000, "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania" prevede mijloacele de executare a deciziilor Curții Constituționale, stabilind că deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii. Punerea în aplicare a deciziilor Curții Constituționale este asigurată de Consiliul de Miniștri prin intermediul organelor competente ale administrației publice. Persoanele care nu pun în aplicare deciziile Curții Constituționale sau caare împiedică punerea lor în aplicare, atunci când acest lucru nu constituie o faptă penală, vor fi pasibile de amendă în cuantum de până la 100 mii leke, impusă de președintele Curții Constituționale prin decizie definitivă și care constituie titlu executoriu.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Deciziile curții sunt definitive și nu pot fi recurate. Ele pot produce efecte *erga omnes* sau *inter partes litigantes*.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Textul legal declarat neconstituțional se abrogă la data publicării deciziei Curții Constituționale în Jurnalul Oficial.

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

În conformitate cu articolul 77 din Legea nr. 8577 din 10.02.2000, "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania", deciziile instanțelor judecătorești, indiferent de gradul de jurisdicție, care sunt anulate de către Curtea Constituțională își încetează efectele juridice de la data când au fost pronunțate. Cauza se trimite spre revizuire instanței a cărei decizie a fost desființată.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

În conformitate cu articolul 78 din Legea nr. 8577 din 10.02.2000, "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania", în cazul în care legea sau actul fiind invalidat, noile raporturi reclamă o reglementare juridică, organele competente sunt notificate cu privire la decizia Curții Constituționale, astfel

încât acestea să ia măsurile prevăzute în decizia Curții. Nu există o limită de timp în acest sens.

5. **Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.**
6. **Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.**
7. **Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?**

Articolul 81 din Legea nr. 8577 din 10.02.2000, "cu privire la organizarea și funcționarea Curții Constituționale a Republicii Albania" stabilește, referitor la executarea deciziilor Curții Constituționale, că deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii. Punerea în aplicare a deciziilor Curții Constituționale este asigurată de Consiliul de Miniștri prin intermediul organelor competente ale administrației publice. Curtea Constituțională poate desemna un alt organ pentru punerea în aplicare a deciziei sale și, dacă este cazul, poate stabili modalitatea de punere în aplicare. Persoanele care nu pun în aplicare deciziile Curții Constituționale sau care împiedică punerea lor în aplicare, atunci când acest lucru nu constituie o faptă penală, sunt pasibile de amendă în cuantum de până la 100 mii leke, impusă de către președintele Curții Constituționale prin decizie definitivă și care constituie titlu executoriu.

Acest articol (articolul 81) este menit să stabilească reguli clare cu privire la executarea deciziilor Curții Constituționale, prevăzând chiar și faptul că președintele Curții Constituționale are dreptul de a-i amenda pe cei care împiedică punerea în aplicare a deciziilor Curții Constituționale, printr-o decizie cu caracter definitiv și care constituie titlu executoriu.